

PYD

Programında Suriye

جسور للدراسات
Jusoor For Studies

Araştırma
Ocak 2018

Jusoor Araştırma Merkezi
Araştırmalar Birimi

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoğu bölgesinde, özellikle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalarında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan bilimsel raporlar sunan bağımsız uzman kurumdur.

yayın hakları Jusoor Araştırma Merkezine aittir © 2018

TURKYE - Gaziantep

info@jusoor.co
www.jusoor.co

İçindekiler

Giriş	3
Kuruluşundan Bugüne Kadar Örgütün Literatüründe Suriye'nin Yeri	3
PYD'nin Programı	4
Kuruluş Toplantısı Kararları	5
2007 Yılı Değişiklikleri	6
2012 Yılı Değişiklikleri	7
2015 Yılı Değişiklikleri	8
2017 Yılı Değişiklikleri	8
Örgütün Literatüründe Değişim İşaretleri	9
Örgütün Siyaset ve Faliyetlerinde Suriye'nin Yeri	9
Basın Açıklaması	10
Kitlemel Hareketler	12
Örgütün Pusulası Nereyi Gösteriyor?	13
Sonuç	14
Dip notlar	15

Giriş

PYD, 20/9/2003 yılında kurulmuştur. 27/11/1978 yılında kurulan PKK'nın bir uzantısıdır. Kuruluş toplantısı PKK'nın ana kalesi olarak görülen Kandil dağında yapılmıştır.

PKK'nın siyasetini değiştirmek için attığı bazı adımlar çerçevesinde PYD kurulmuştur. Bu kapsamda parti isim değişikliğine giderek 2000 yılında adını Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi (KADEK), 2003 yılında ise Halk Kongresi (KONGRA-GEL) olarak değiştirmiştir. 2005 yılında (Kongra Gel'i) kendisine bağlı örgütlerin yasama organı olarak olduğu gibi bırakarak adını KKK (Kürdistan Dernekler Birliği) olarak değiştirmiştir. Parti aynı yıl KKK (Kürdistan Dernekler Birliği) üyesi olan (Suriye'de PYD, Irak'ta Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi, İran'da Kürdistan Özgür Yaşam Partisi) gibi kurduğu partilerle birlikte olması üzerine eski adını (PKK) geri kazandı. 2007 yılında ise adını KCK (Kürdistan Topluluklar Birliği) olarak değiştirmiştir.

Tabiri caizse ABD ve Avrupa'nın PKK'yı terör örgütleri listesine dâhil etmesi kararını engellemek üzere PYD'nin bir Suriye-Kürt Partisi olarak kurulması, bu reform adımlarından biri olmuştur. Ayrıca örgüt, Kürt devleti kurma talebi yerine Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de özerk bir Kürt yönetimi kurma talebinde bulunarak çeyrek asırdan fazla süredir örgütün talep ettiği Kürt devletinin eski perspektifinden de vazgeçmeye yönelmiştir.

Örgüte Suriyeli liderlerin de katılmasına rağmen, yapı olarak PKK'ya bağlı kalmıştır. Bazı liderlerin PKK'da yer almalarına rağmen Suriyeli Kürtlerin, PYD'nin kuruluşu öncesinde dahi PKK yönetiminde belirgin bir etkisi olmamıştır. Ancak söz konusu karara etkileri zayıf kalmıştır. Bu isimler arasında partinin eski askeri lideri (Bahoz Erdal), şu andaki askeri lideri (Nurettin Sofi) ve 2011'de öldürülen yürütme konseyi üyesi (Rustem Cudi) öne çıkmaktadır.

Suriyeli Kürtlerin PKK bünyesinde etkisinin zayıf olması, partiye yaklaşık dört yıl daha geç katılmalarından kaynaklanıyor olabilir. Şu anda partinin yönetiminde yer almamalarına sebep olan durum ise bu mevkilerde kurucu üyeler ve ilk katılanların bulunmasıdır. Ayrıca bu eksiklik Türkiye Kürtlerinin Suriye Kürtlerini karar merkezinden uzak tutma çabalarına da dayandırılabilir. Özellikle geçen yüzyılın doksanlarında Suriye rejimini provoke etmemek için partinin o zamanki ana müttefiki özellikle de çoğu Suriyeli Kürt lider Suriye rejimiyle samimi bir ilişki içinde olmamıştır.

Kuruluşundan Bugüne Kadar Örgütün Literatüründe Suriye'nin Yeri

PYD, kuruluşundan günümüze kadar (7) toplantı düzenlemiştir. Bunlardan üçü Kamışlı'da (2012, 2016, 2017 yıllarında), geri kalanı ise Irak'ın Kürdistan bölgesinde bulunan Kandil dağında gerçekleştirilmiştir. Kamışlı'da 16/6/2012 tarihinde gerçekleşen toplantı haricinde bu toplantıların hiçbirinde siyasi program ve içtüzükte de köklü bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak diğer konferanslarda daha az köklü değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada detaylı olarak bu konu üzerinde duracağız.

Parti, 20.09.2003'deki kuruluş toplantısından sonra iki kitapçık yayınlamıştı. Bunlardan ilki (PYD'nin Programı), ikincisi ise (PYD Kuruluş Toplantısı Kararları).

PYD'nin Programı

İlk kitapçık, (PYD'nin Programı) siyasi bir parti programından ziyade tarihi ve felsefi bir kitapçığa benziyor. Kitapçıkta milattan önceden başlayarak İslami devir ve diğer devirlere de değinilerek günümüze kadar olan Suriye ve Ortadoğu tarihi ele alınıyor.¹

Bu kitapçıkta ilk sayfadan itibaren PKK'nın Kürt halkının hakları için verdiği savaştaki rolünden söz ediliyor.² Yedinci sayfada yarı doğru sayılacak bir itirafla karşılaşıyoruz. PYD, PKK'nın bir kolu olduğunu kabul ediyor. "Partimizin yapısal olarak dayandığı manevi, siyasi, sosyal, tarihi ve büyük liderlik değerleri var. Yeni kurulmuş olsa bile bu yeni bir parti değildir. Partimizin otuz yılı aşkın bir geçmişi ve büyük başarıları var."³ Örgütün otuz yılı aşkın tecrübesi, PKK'nın tarihi oluyor.

Suriye'den bahsederken (34.) sayfada örgütün, 8 Mart Baas Partisi darbesini "devrim" olarak tanımladığını ve Hafız Esed'in 1970'de gerçekleştirdiği darbeden olumlu bir şekilde söz ettiğini görüyoruz. "Devletin bütün alanlarda ekonomik ve işlevsel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Suriye özellikle 8 Mart devriminden sonra, yetmişlerin başından itibaren Suriye toplumunu geliştiren önemli adımlar atmıştır. Ücretsiz eğitim, binlerce ailenin çocuklarını okula gönderme yolunu açmıştır. Sağlık ve sosyal güvence, iş kanunları, aile yardımları vb. iş ve işçinin seviyesini iyileştirmeye ilgili kararlar almıştır. Ayrıca hizmet sektörü, özellikle asfalt yolların açılmasında da büyük bir gelişme görülmüştür. Elektrik ve su şebekeleri uzatılmış, okul, klinik ve hastane inşası artırılmıştır."⁴ ifadelerine yer verildiğini görüyoruz.

Bu tanımda anti-milliyetçi bir partinin, Baas partisi gibi bir diğer aşırı milliyetçi partiden Kürtlerin haklarını talep etmesi ve aynı Baas partisi gibi yaptığı şeyi devrim olarak nitelendirmesi dikkat çekiyor.

Örgüt, programında Baas partisi tarafından gerçekleştirilen darbeyi överek devrim olarak nitelendirmekle kalmadı önceki Suriye Devlet Başkanı Hafız Esed'den de övgü dolu sözlerle bahsederek 31 yıl süren iktidarı boyunca Suriye'de reform gerçekleştirmekteki başarısızlığına gerekçeler gösterdi. Bu bağlamda "eski Başkan Hafız Esed siyasi zekasıyla durumun gerçekliğini ve tehlikesini fark etmişti ancak yılların geçmesi ve iç karışıklıklar yüzünden bir şey yapamamıştı" ifadelerine yer verildiğini görüyoruz.

61. sayfada örgüt, PKK ve demokratik özgürlüğe özel bir bölüm ayırarak PKK'nın Kürt meselesi için neler yaptığından ve bu uğurda verdiği "kurbanlar"dan söz ederek Suriye ve Lübnan'daki varlığını da haklı çıkarmaya çalışıyor.⁵ Bunun yanı sıra Öcalan'ın Hafız Esed ile ilişkisinden övgüyle bahsederek bu durumu "bilge tutumlar" hanesine yazıyor. Bu bağlamda "Bu saldırılara karşılık PKK'nın bilge tutumu, diğer güçler ve civar ülkeleri bu harekete olan tutumlarını tekrar gözden geçirmeye, özellikle de Hafız Esed'in tarihi dostluk ilişkilerini canlandırmaya çalışmasındaki tutumunu yeniden değerlendirmeye, Türk oligarşisinde tezahür eden ortak düşmanla mücadelede beraber çalışmaya ve faşizm ve emperyalizme karşı cepheyi güçlendirmeye"⁶ sevk ettiğini ifade ediyor.

Üçüncü ve son bölümde gelindiğinde ise örgüt Suriye’de çözüm ve Suriye’deki Kürt sorunu ilgili görüşünü açıklayarak birkaç noktaya değiniyor. Bunlardan bazıları: Yeni anayasa oluşturulması, parlamenter sistemin geliştirilmesi, yargıda reform yapılması, nüfus dağılımına göre idari bölümün yapılması, olağanüstü hale son verilmesi, siyasi partiler kanununun yeniden yazılması, basın özgürlüğünü garantileyen bir basın kanunu yazılması, anadilinde eğitim hakkını kapsayan bir eğitim sistemi oluşturulması, Adana anlaşması da dahil bütün haksız uluslararası ve bölgesel anlaşmaların iptal edilmesi, Kürt kimliğinin anayasal olarak tanınması.⁷

Gerekli desteği kazanmak için örgütün kurması gereken ittifak ve ilişkileri açıklarken Arap halkıyla ilişkilerin güçlendirilmesi çağrısında bulunuyor. Bu yüzden “bölge halklarını da hesaba katarak Ortadoğu’da demokratik bir birlik kurmak için Arap birliğini” destekliyor.⁸

Örgüt Suriye’deki Kürt bölgelerinden söz ederken bugün kullandığı (Güney Kürdistan – Rojava) terimi yerine (Güneybatı Kürdistan) terimini kullanıyor.⁹ Bununla beraber örgütün ilk programında PKK terimi yaklaşık (15) defa zikrediliyor.

Kuruluş Toplantısı Kararları

(PYD Kuruluş Toplantısı Kararları) adını taşıyan diğer kitap ise parti programına ilk kitaptan daha yakın. Bu kitap kuruluş toplantısı kararlarını içermekte ve ilk kitaptan daha fazla siyasi parti yönelimlerini açıklamaktadır. Kararlar Apo (Abdullah Öcalan)’ı PYD’nin manevi bir lideri ve güneybatı Kürdistan’ın fiili ve manevi lideri olarak kabul etmekle başlamaktadır.¹⁰

Ayrıca kararlar, “Demokratik Toplum Koordinasyon Heyeti kurulmasını” içermektedir. Bu heyet, “bu örgüte katılan aynı sayıda çeşitli demokratik kuruluşları kapsayan yüksek koordinasyon heyeti” olacak ve ilk olarak demokratik uygarlık yaklaşımında yer alan örgütlerin temsilcileriyle kurulacaktır.¹¹

Bu proje, 2011 yılından sonra örgütün, Suriye’deki Kürt bölgelerinde kontrolü ele geçirmesiyle birlikte kurulan (Demokratik Toplum Hareketi) projesiyle aynı projedir. Bu Hareket, PYD ve Demokratik Toplum Hareketi’ne üye olması sebebiyle Hareketin kararlarına uymak zorunda olan PYD uzantısı örgütleri ve partileri de kapsamaktadır. Bu Hareket, 2006 yılında (Rojava – KCK) adıyla kurulmuştur. Bu heyet “KONGRA-GEL’in eğilimlerine uygun olarak” örgütün kararlarına göre çalışmaktadır.¹²

KONGRA-GEL 2003 yılında adının ABD ve AB’nin terör listelerine eklenmesini engellemek için PKK’ya bir alternatif olarak kurulmuş ancak 2005 yılında PKK adına geri dönmüştür. KONGRA-GEL ise örgüte bağlı diğer gruplar için bir yasama organı olarak kalmıştır.

Kitaba göre örgüt, “Suriye’de demokratikleşme ve Suriye’de Kürt meselesi ayrılmaz bir bütündür ve her ikisi birbirini etkiler ve birbirinden etkilenir” düşüncesindedir.¹³ Örgüt, 2011’de Esed rejimine karşı halk ayaklanmalarının patlak vermesinden sonra başvurduğu ayrım yaklaşımı ve “üçüncü yol” siyasetini seçmesi dikkat çekiyor. Daha sonra ise Kürt meselesi demokratikleşme meselesinden ayrılmıştır.

Aralarında “Suriye’deki Kürt halkının siyasi, kültürel ve sosyal haklarının kazanılması mücadelesi” ve “Kürt halkına karşı alınan önlemlerin kaldırılması” maddelerinin de¹⁴

bulunduğu Kürt meselesinin çözümüne ilişkin kararlar, örgütün programında da (birinci kitapta) aynı şekilde yer almaktadır.

Ayrıca örgüt iki kitabında da “toplumun demokratikleşmesi” ve “devletin demokratikleşmesi” üzerinde durarak bunu demokratik bir devlete ve Suriye’deki Kürt sorununun çözümüne ulaşmada bir temel olarak kabul ediyor. Bunun yanı sıra Ortadoğu halklarının mevcut zulmü ortadan kaldırmak üzere yeni bir sistem olarak Konfederasyon kurması konusuna odaklanıyor.

2007 Yılı Değişiklikleri

2012 yılından önce örgütün programında yapılan değişiklikler küçük değişikliklerdi. Çoğu, PKK’nın da onayıyla bazı terimlerin değiştirilmesinden ibaretti. 2007 Mart ayında düzenlediği üçüncü toplantısının ardından yayınladığı, özellikle ilk bölümlerinde siyasi bir parti programından ziyade tarihi ve felsefi bir kitapçığı andıran programda Güney Batı Kürdistan (Başor Rojavayê Kurdistan) terimini bugün hala kullandığı Batı Kürdistan (Rojava) olarak değiştirdiğini görüyoruz.¹⁵

Programın ilk sayfalarında ABD’nin “Amerikan liderliği ile kaos imparatorluğu” olarak tanımlandığını görüyoruz.¹⁶ 20. sayfada, diğer ülkelerdeki Kürt sorununun çözüm yolunun Türkiye’deki Kürt sorununun çözülmesiyle gerçekleşeceği belirtiliyor. Bu bağlamda “Kuzey Kürdistan’daki sorun [yani Türkiye Kürdistanı] Kürdistan’ın tamamındaki Kürt sorununda demokratik bir çözüme ulaşılmasındaki stratejik rolünü koruyor. Güney Kürdistan’ın [Irak Kürdistan Bölgesi] sahip olduğu fırsat Türkiye’deki Kürt sorununun çözülmesinin stratejik önemini ortadan kaldırmıyor.”¹⁷

Örgüt programında Kürtleri üç gruba ayırıyor:

- 1:** ABD, Avrupa Birliği ve İsrail’e bağlı olan Kürtler, Irak Kürt Bölgesini kastediyor.
- 2:** Para ve yetki kazanma amacıyla Arap devletleri, Türkiye ve İran’ın emniyet kuvvetleriyle bağlantılı Kürtler,
- 3:** PKK yandaşı Kürtler, amaçları Kürdistan’ın demokratikleşmesi ve özgürleşmesi”¹⁸, örgüt kendini üçüncü gruba dahil ediyor.

27. sayfada, “sorunları şiddet ve bölücülükle çözümenin gerçekçi bir çözüm yolu olmadığına farkına varma vaktinin geldiği ve daha önemlisi çok uluslu ve etnik kökene sahip toplumlarla yaşamının bizi varlıklı ve canlı bir hayata götürebileceğine”¹⁹. Bu bölümde PKK’nın Türkiye ile girdiği savaşta yaptığı hatalara ve “özgür Kürdistan” sloganındaki kararlılığına dikkat çekiliyor. Örgütün programındaki bu değişiklik aynı zamanda PKK’nın siyasetinde yapılan değişikliklerle uyumlu olarak yapılmış olabilir. Diğer yandan Ak Parti’nin iktidara gelmesinden sonra Türkiye’de Kürt sorununun barışçıl yollarla çözümü için görüşmeler başlamıştı. Ancak süreç devam etmemiş ve 2015’ten bu yana taraflar arasındaki anlaşmazlık derinleşmişti.

Suriye’deki Kürt meselesinden bahsederken örgüt, 2007 yılı programında Kürt haklarını savunmada PKK’nın rolüne ve Suriye’de Kürtlere olumlu etkilerine dair ayrı bir bölüm oluşturmuştur.²⁰ Kürt-Arap ilişkilerinden söz ederken ise örgüt, taktiksel

ilişki olarak nitelendirdiği Abdullah Öcalan'ın eski Suriye devlet başkanı Hafız Esed ile ilişkilerinden olumlu bir üslup kullandığı görülüyor.²¹

Örgüt, üçüncü toplantısında oluşturulan programın 47. sayfasında Suriye'deki Kürt bölgeleriyle ilgili aralarında coğrafi birlik olmayan üç bölgeyi (Cezire, Kobani [Ayn el Arab], Afrin) birleştirerek kanton bölge oluşturma çabalarıyla ters düşen coğrafi bilgiler veriyor. Bu sebeple hem Suriye'de hem de Ortadoğu'da "demokratik konfederasyon" çözümünü tercih ediyor. Zira burada "Kürdistan'ın batısındaki bölgelerde coğrafi birliğin bulunmadığı gerçeği ve Suriye şehirlerinin önemli bir bölümü haline gelen Kürt halkı gerçeği, Kürt halkının bulunduğu bütün bölgelerde demokratik bir konfederasyon sisteminin kurulmasını zorunlu kılıyor." ifadelerinin yer aldığını görüyoruz²².

Aynı programın üçüncü bölümünde örgüt, Suriye genelinde siyasi hedeflerinden söz ediyor. Bu bölümde özetle "Suriye Arap Cumhuriyeti sistemi ve mutlak merkezi otoritesinde reformlar gerçekleştirilmesi (...), yeni bir anayasa yazılması (...), demokratik temellere dayalı yeni bir partiler kanunu yazılması (...), olağanüstü halin kaldırılması"²³ vb. sosyal, ekonomik ve insan haklarına ilişkin hedefler yer alıyor.

Örgüt, Suriye'de Kürt meselesinin çözümünün ise, "Kürt kimliğinin anayasal olarak kabulü, siyasi parti yasaklarının kaldırılması, Kürt bölgelerindeki yerel yönetimlere yeterli yetkilerin verilmesi, Kürt dili ve kültürünün tanınması, Arap Kemer projesinin durdurulması, olağanüstü istatistik kanununun kaldırılması, Kürtçe anadilinde eğitim hakkı verilmesi ve Kamışlı, Afrin ve Kobani [Ayn el Arab] gibi Kürt yoğunluğunun bulunduğu şehirlerin Kürt bölgesi sayılması" esaslarına bağlı olduğu görüşündedir.²⁴ Bununla beraber "demokratik bir Suriye + Batı Kürdistan'da Rojava formülünde inatla" ısrar ediyor.²⁵

Örgüt bu programı, PKK'nın 2003 yılında kurduğu Kongra Gel'in bir sistemi olarak görüyor ve 2006 yılında Suriye'deki PKK uzantısı örgütleri bir çatı altında toplamak üzere kurulan ve günümüzde "Demokratik Toplum Hareketi" adı verilen (KCK-Rojava)'ya katıldığını açıklıyor.²⁶

Örgütün ilk toplantısında oluşturulan programda (pkk) adı 15 defa zikredilirken üçüncü toplantısında oluşturulan programda yaklaşık 9 defa zikredilmesi dikkat çekiyor.

2012 Yılı Değişiklikleri

16/6/2012 tarihinde Kamışlı'da beşinci olağanüstü toplantısında oluşturulan örgüt programında genel olarak Suriye'ye, özel olarak da Kürt meselesine ilişkin siyasi hedeflerde herhangi bir değişikliğe gidilmedi. Örgütün yine "demokratik bir Suriye + Batı Kürdistan'da Rojava formülü"²⁷ ve "Batı Kürdistan ve Suriye'de Kürt meselesinin en etkili ve pratik çözümünün" Rojava'nın tanınması olduğu konusunda ısrarını sürdürdüğü gözlemleniyor.²⁸

Programda Suriye meselesine ilişkin örgütün, "Suriye Arap Cumhuriyeti sisteminden ve merkezi otoritesinden demokratik bir Suriye'ye dönüşmeyi, olağanüstü halin kaldırılmasını, demokratik ölçülere uygun bir anayasa yazımı için bir konsey kurulmasını, Rojava'nın görüşü doğrultusunda il ve bölgelerde yönetim sisteminin düzenlenmesi ve demokratik bir temele dayalı partiler kanunu yazılmasını" istediği zikrediliyor.²⁹

Örgütün beşinci toplantısında oluşturulan programda demokratik konfederasyon ve demokratik özgürlükten bahsederken önceki programında zikrettiği “Batı Kürdistan’ın bölgelerinde coğrafi birliğin olmadığı gerçeği...”³⁰ ifadelerini yineleyerek üç bölgeyi (Cezire, Kobani [Ayn el Arab], Afrin) birleştirerek kanton bölge oluşturma çabasıyla çelişiyor.

Yapılan en önemli değişiklik ise örgütün PKK’yı programından tamamen çıkarmasıydı. PKK’ya bağlılığının kanıtını yok etme isteğinin göstergesidir. Özellikle olağanüstü toplantı düzenlediği dönem, Suriye’deki Kürt bölgelerinde elde etmeye başladığı kazanımların meyvesini toplama zamanının başlangıcıydı.³¹

2015 Yılı Değişiklikleri

Örgütün 20-21/9/2015 tarihinde Haseke-Rumeylan’da yaptığı altıncı toplantısında çıkarılan programda Suriye’ye ve Kürt meselesine ilişkin siyasi taleplerinde herhangi bir değişiklik yapmadı. Programdaki yer alan ifadeler aynı şekilde kaldı.³²

Ancak altıncı programında göze çarpan en büyük değişiklik Kongra Gel’in yasama kaynağı olarak tanınmasının programdan çıkarılmasıydı. Bununla beraber yine “Öcalan’ın özgürlüğüne kavuşma mücadelesi”örgütün ana görevi olarak kaldı.³³ “Bütün demokratik hareket ve kuruluşlar ile Suriye Demokratik Konseyindeki sivil güçlerin”birlik olmasının zorunlu olduğu ifadeleri yer aldı. Ayrıca örgütün bu³⁴ programı, Öcalan’ın Suriye rejimi ile ilişkilerinden bahsedildiği, bu ilişkileri temize çıkarttığı ve olumlu şekilde ibraz ettiği önceki programlarla aynı fikirleri taşıyordu. Bununla beraber örgüt programda PKK’dan hiç bahsetmemiştir.

2017 Yılı Değişiklikleri

28-29/9/2017 tarihinde Haseke-Rumeylan’da yaptığı yedinci toplantısında örgüt, yeni siyasi programında Suriye meselesine bir çözüm olarak federalizm projesini öne sürmüştür. Nitekim yedinci toplantının kapanış bildirisinde, “demokratik federalizm projesine dayanan kendi siyasi rotası üzerinden Suriye krizine çözüm bulmadaki müzakere sürecinin başarısında”örgütün rolünü vurguluyor. Bu ifadelerin, örgütün³⁵ önceki programında yer almadığı görülüyor.

Bu değişiklik, örgütün sivil tabanıyla yaptığı anlaşmalar doğrultusunda değil, Suriye’nin siyasi ve coğrafi konumundaki değişimler doğrultusunda yapılmıştır. Örgüt federalizm projesine yedinci toplantısında kabul edilmesinden önce dahil olmuştur. Öte yandan örgüt, 2011 yılında bu projeye karşıydı. Eski örgüt lideri Salih Müslim federalizm talebinde bulunanları tehdit etmiş ve hıyanetle suçlamıştı.³⁶

Görünüşe göre federalizm projesi, gerek Türkiye ile anlaşmazlıktan koruyarak gerekse de Demokratik Suriye Güçlerinin kontrolündeki insani projeler kapsamında alt yapı çalışmalarının başladığı bölgelerde faaliyet gösteren Amerikalı ve Avrupalı kuruluşlardan ekonomik destek sağlanarak Amerika tarafından destekleniyor. Bu desteğe diğer bir örnek ise Uluslararası Koalisyonun, Demokratik Suriye Güçleriyle iş birliği içinde Suriye’nin kuzeyinde sınırı korumak üzere Türkiye, Irak ve Fırat havzası sınırlarına konuşlandırılacak 30.000 askeri unsurlu bir birlik kurulmasını desteklediğine ilişkin resmî açıklamasıdır. Bu, söz konusu birliğin federalizm projesinde yer alan coğrafi bölgelere konuşlandırılacağı manasına geliyor.³⁷

Örgütün Literatüründe Değişim İşaretleri

Örgütün 2007, 2012, 2015 ve 2017 yılları içinde literatüründe yaptığı değişiklikler aşağıdaki şekildedir:

- Örgütün, son iki toplantısında PKK'ya bağlılığını gösteren delilleri ortadan kaldırmaya çalıştığı açıkça görülmektedir. Nitekim 2012 olağanüstü toplantısında programlarından bu ismi tamamen çıkarmış, 2015'te ise (Kongra Gel) Halk Kongresinin yasama yetkisine son vermiştir.
- Örgütün ilk programındaki Abdullah Öcalan'ın Suriye rejimiyle ilişkisinden söz eden bölümler, taktiksel ve olumlu bir ilişki olarak kabul edilip Kürt-Arap ilişkileri çerçevesinde değerlendirilerek programdan çıkarılmıştır. Bu değişiklik, Suriye rejiminin örgüte karşı yaptığı suçlamaların ardından gerçekleşmiş olabilir.
- Örgüt bugüne kadar ilham kaynağı olarak Öcalan'ı göstermiştir.
- Örgüt, programlarında “demokratik toplum” ve “demokratik devlet” terimlerini sıkça kullanmaktadır.
- Türkiye'ye karşı direk bir düşmanlık ifadesi bulunmamakla beraber programlarında (Fars) kelimesiyle yetinilerek İran'ın adı zikredilmeden yalnızca bir yerde geçen İran'ın Kürtlere yaptığı zulümden çok Türkiye'nin Kürtlere yaptığı zulümden bahsedilmektedir.
- Altıncı toplantısından sadece 6 ay sonra federalizm için Rumeylan'da yapılan ilk toplantı 16/3/2016'da olmasına rağmen örgütün programlarında 2017 yılı değişikliklerinde eklenene kadar Suriye'de federal bir sistem kurulmasına ilişkin herhangi bir çağrı yer almamaktadır. Bu da federal sisteme ilişkin toplantı düzenlenmeden 6 ay öncesine kadar örgütün Suriye'de çözüm olarak bu öneriye karşı herhangi bir eğilimi olmadığını göstermektedir. Federal sistem önerisi, PYD'yi kontrolü altında tutan ve rotasını istediği şekilde yönlendiren PKK'nın isteği üzerine yapılmıştır.

Örgütün Siyaset ve Faaliyetlerinde Suriye'nin Yeri

Örgütün siyaseti ve faaliyetleri iki gruba ayrılmaktadır:

İlk grup, Suriye'de siyasi ve askeri düzeydeki gelişmelerle ilgileniyor. Suriye'de özellikle rejimin ihlal ettiği diğer bölgelerde yaşananları neredeyse tamamen görmezden gelerek Suriye Demokratik Güçleri kontrolündeki bölgeler ve YPG üzerine yoğunlaşıyor. Örgütün açıklamalarında rejimin işlediği suçlara karşı hiçbir kınamanın yer almadığı görülüyor. Olsa bile suçlular zikredilmeden yalnızca olaya odaklanılarak son derece tarafsız kalındığını görüyoruz. Ayrıca 2017 Nisan ayında rejimin Han Şeyhun'da kimyasal silah kullanmasının ardından örgütün ve uzantılarının yaptığı açıklamalarda faillerin zikredilmesinden kaçınıldığını görüyoruz.

İkinci grup ise Türkiye'deki siyasi ve askeri olayları kapsıyor. Bu durum, örgütün Suriye'ye olan ilgisini azaltmayıp daha da arttırıyor. Türkiye'de yaşanan bütün

gelişmelerle ilgilenecek bu gelişmelere açıklama veya protestolar yoluyla tepkisini gösteriyor. Suriye rejimi hapishanelerindeki Suriyeli mahkumların ya da sadece Kürt mahkumların bile serbest bırakılmasını veya en azından durumlarının bildirilmesini talep etmezken Türk hapishanelerindeki Kürt mahkumların serbest bırakılması talebinde bulunuyor.³⁸

Örgüt, Suriye rejiminin düzenlediği seçimlere veya anayasal düzenlemelere karşı herhangi bir kınama protestosu düzenlenmezken Türkiye’de 16/4/2017’de gerçekleşen anayasal değişiklikleri kınayan protestolar düzenledi.³⁹

Basın Açıklaması

Örgüt ve uzantıları “Erdoğan diktatörlüğü” adını verdikleri meseleye odaklanıyor. Ancak aynı şekilde “Esed diktatörlüğü” terimini kullanmıyorlar. 14/1/2018 tarihinde⁴⁰ örgütün ve Hawar Haber Ajansının (örgütün sivil ve askeri faaliyetlerini aktaran resmi ajansıdır) internet sitelerinde (Suriye- Suriyeli, Esed) ve (Türkiye- Türk, Erdoğan) kelimeleri üzerine yapılan aramayla çıkan sonuçlar Tablo 1’deki gibidir.

İki internet sitesinde de sonuçlar (Suriye- Suriyeli) kelimelerinin (Türkiye- Türk) kelimelerinden çok az bir farkla daha fazla arandığını gösteriyor. Burada (Suriye) kelimesinin (Suriye Demokratik Güçleri) adında bulunması ve sonuçlarda bu şekilde çıkması örgütün Suriye meselesine mutlak önem verdiğini göstermez. Aksine tam tersi manasına da gelebilir.

Ancak (Esed) ve (Erdoğan) kelimelerine bakıldığında daha net bir sonuç ortaya çıkıyor. (Erdoğan) kelimesi örgütün internet sitesinde (Esed) kelimesinden dört kat daha fazla aranırken Hawar’ın internet sitesinde üç kat daha fazla arandığı görülüyor. (bkz. Şekil 1-2)

Yalnızca kelimelerin kaç defa arandığı önem derecesini yansıtabilir. Ancak eğilimi yansıtmaz. Bu sebeple kelimelerle beraber gelen sıfatlara da bakılarak metnin daha derinlemesine incelenmesi gerekir. Nitekim (Esed) kelimesiyle beraber gelen olumsuz sıfatlar daha azken (Erdoğan) kelimesinin olumsuz sıfat olmadan kullanıldığı çok az yer bulunmaktadır.

Tablo (1)

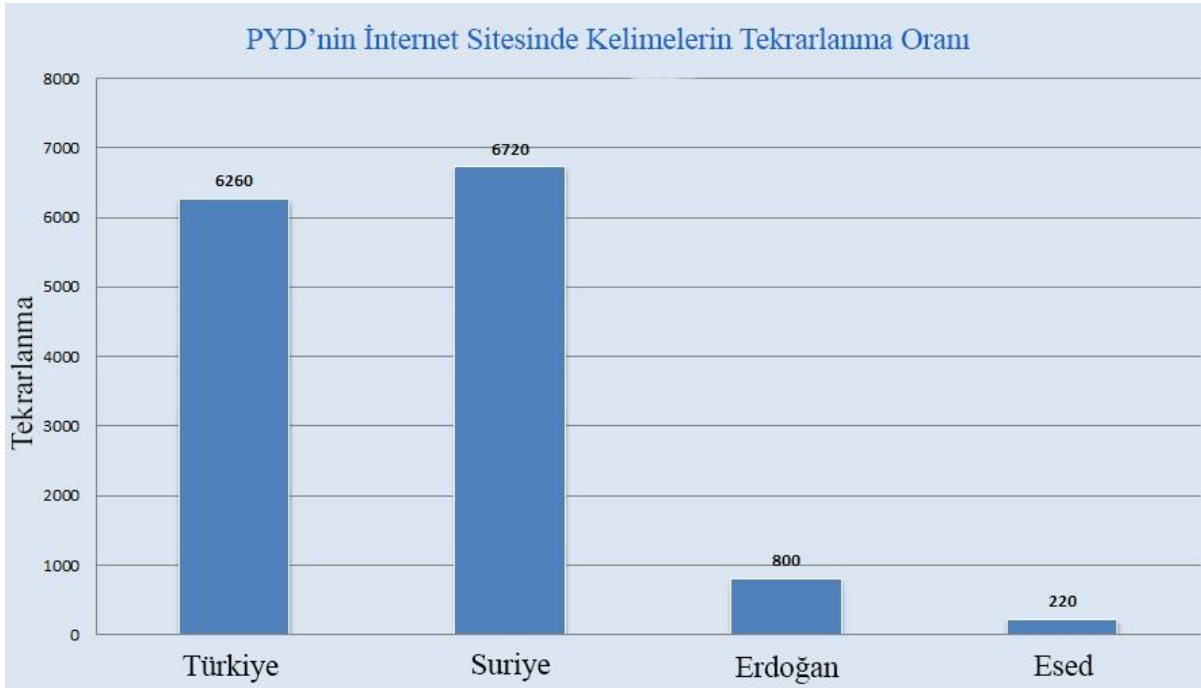
PYD ve Hawar Haber Ajansı’nın internet sitelerinde 14/1/2018 tarihinde aranan kelimeler

Hawar Haber Ajansı		PYD		
Kelimeler	Sayfa (bir sayfa/30 sonuç)	Toplam Sonuç	Sayfa (bir sayfa/10 sonuç)	Toplam Sonuç
(سوريا) Suriye	278	1770	177	8340
(سورية)Suriyye	516	2790	279	15480
Suriyeli	362	2160	216	10860
Esed	22	220	22	660
Toplam		6940		35340

(تركيا)Türkiye	211	1790	179	6330
(تركية) Türkiye	325	1960	196	9750
Türk	447	2510	251	13410
Erdoğan	82	800	80	2460
Toplam		7060		31950

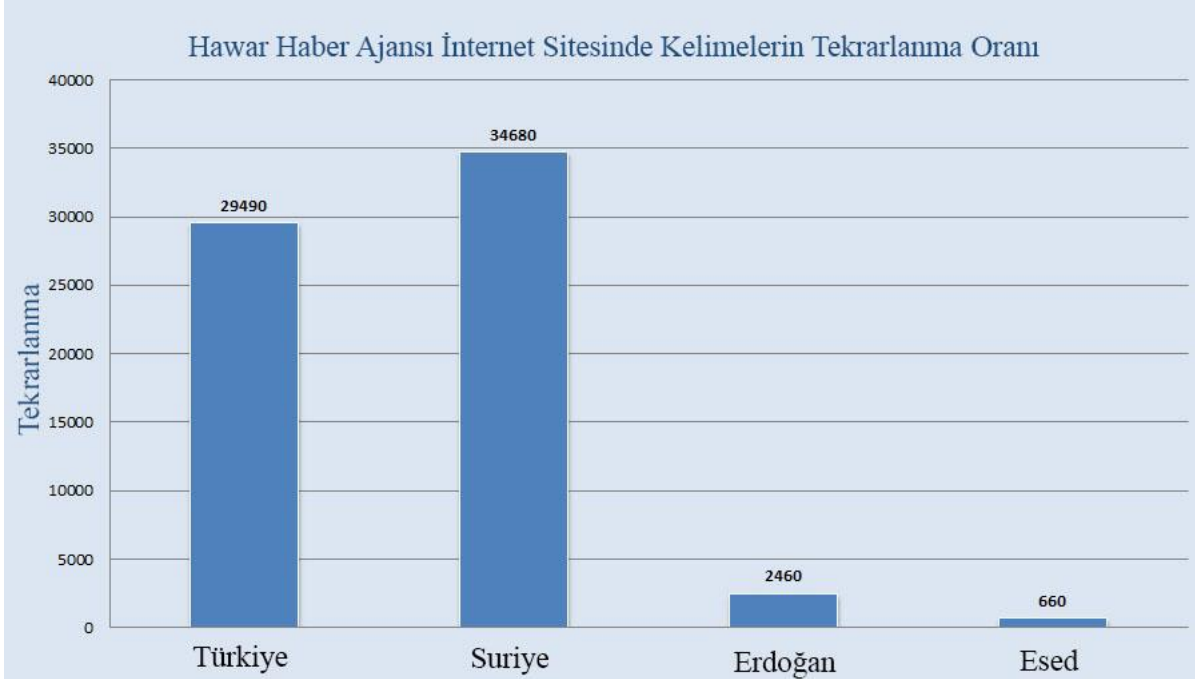
Şekil (1)

PYD'nin İnternet Sitesinde Kelimelerin Tekrarlanma Oranı

Şekil (2)

Hawar Haber Ajansı İnternet Sitesinde Kelimelerin Tekrarlanma Oranı

Kitlesel Hareketler

PYD'nin siyaseti, halk seferberliği konusunda kapsamlı bir program içeriyor. Nitekim kontrolündeki bölgeler hemen her gün planlanmış kitlesel hareketlere şahitlik ediyor. (Demokratik toplum hareketine bağlı resmi kuruluşlar tarafından genellikle aynı adın ve afişlerin taşındığı protestolar düzenleniyor.) Bu hareketler örgüt ve Rojava yetkilileriyle görüşmeleri, oturma eylemlerini ve protestoları kapsıyor.

Jusoor Araştırma Merkezinin, 1/1/2017 tarihinden 31/12/2017'ye kadar PYD ve uzantısı kuruluşların gerçekleştirdiği protestolar ve kitlese toplantılar üzerine yaptığı bir gözlemede (568) protesto ve kitlese toplantı düzenlendiği ortaya konulmuştur. Bunların %70'i PKK, Abdullah Öcalan ve Türkiye meseleleriyle bağlantılıdır. (bkz. Tablo 2) Ayrıca bu gözlemede 2017 yılı sonlarında Esed'in, Suriye Demokratik Güçlerini ihanetle itham ettiği açıklamalarına ilişkin iki gösteri dışında Esed'e veya işlediği suçlara karşı hiçbir faaliyette bulunulmadığı da gözlemlenmiştir!

Tablo (2)

2017 Yılında Örgütün Kontrolündeki Bölgelerde Yapılan Gösterilerin Dağılımı

Protesto Konusu	Sayısı
Öcalan, serbest bırakılması, sağlık durumunun öğrenilmesi talebi veya doğum günü ve tutuklanma yıldönümüne ilişkin protestolar	314
Türkiye karşıtı, Türkiye iç ve dış siyaseti ve Suriye’de yaptığı askeri operasyonlar karşıtı protestolar	66
PKK’ya ilişkin kutlamalar (kuruluş yıldönümü)	18
Diğer protesto ve toplantılar (nevruz, kadınlar günü, coğrafi bölgeleri ele geçirme kutlamaları, YPG lehine gösteriler, Rojava’nın ilanı yıldönümü vb.)	168
Beşşar Esed’in Suriye Demokratik Güçleriyle ilgili açıklamalarını kınayan gösteriler	2
Toplam	568

Örgütün Pusulası Nereyi Gösteriyor?

Örgüt siyasetinin incelenmesi sonucunda, örgütün PKK ile bağlantısının boyutu, örgütün siyasi programı aksini iddia etse de Türkiye’de rejime karşı çoğunlukla muhalefetin tutulduğu, Suriye’de muhalefete karşı rejimin tutulduğu ve Türkiye’nin adının Kürtlerin yoğunlukta olduğu, ve adaletsizliğe uğradığı Kürdistan’a hakim ülkeler listesi haricinde herhangi bir yerde zikredilmediği açıkça ortaya konmuştur.

PYD’nin ABD ile koalisyona katılma kararı almasıyla 2012’den itibaren kendi isteği veya ABD’nin isteği üzerine Türkiye baskılarına karşı Amerika’ya yardım etme çabasıyla ve PKK’nın ABD’de terör örgütü listesine eklenmesi üzerine örgüt literatüründe PKK ile bağlarını koparmaya çalıştığı görülüyor.

Ancak örgütün programında yaptığı değişiklikler siyasetine ve basın açıklamalarına yansımada. Bunun birkaç sebebi vardır:

- PYD’yi yönetenler PKK’lı Kürtlerdir. Bu sebeple iki taraf arasında bağların koparılmasına ilişkin her türlü adım PKK’nın onayıyla atılmak zorundadır. PKK’ya başka hiçbir yerde verilmeyen konumun PYD’ye verilmesinden sonra bağların koparılması imkansızdır.
- PYD tamamen PKK’nın literatürüne dayalı olarak kurulmuştur. PKK ile bağların koparılması doğal olarak literatürüyle de bağların koparılması manasına geliyor. Ancak bu fiilen mümkün değildir. Örgütün dağılması ve yerine alternatif bir örgüt kurulması farklı düşünce temelleri gerektirir.

- Suriye’de Kürt bölgelerinde faaliyet gösteren topluluk ve örgütler, PKK ile doğrudan bağlantılı olup PKK’dan talimat alıyor. Bu durum PYD’nin siyasi karar veya eğilimlerini tehlikeye atıyor. Bu örgütlerden biri olan Rojava Genç Kadın Birliği, bu gençlerden oluşan gruba PKK’dan Kürtler liderlik ediyor. Genellikle kendilerine muhalefet edenlere karşı şiddet ve adam kaçırma gibi eylemlerde bulunuyorlar. Bu yüzden PKK ile bağları koparmaya çalışan örgüt üyesi Kürtleri hedef alıyor olabilirler.
- PKK ile PYD arasında bir ayrılma olsa bile bu tam anlamıyla bir ayrılma olmayacaktır. Zira PKK ile uzun yıllarını geçiren PYD liderlerinin eğilimleri değişmeyecektir. Örgütsel ve duygusal tecrübeleri tamamen PKK’ya bağlı olup bunların yok edilmesi mümkün değildir.

PKK Suriye’de bir taşla iki kuş vurmaya çalışıyor. Birincisi Suriye’deki Kürt bölgelerinde kontrolü ve kazançlarında istikrar sağlamak, ikincisi ise siyaset ve medya yoluyla Türkiye üzerinde baskı oluşturarak Türkiye’yi taviz vermeye zorlamak. Ayrıca PKK literatüründe değişikliğe giderek Suriye’deki kazançlarını kaybetmeden Amerika’nın büyük önem arz eden desteğini kazanmayı amaçlıyor.

Sonuç

- PYD’nin Kürt meselesinin çözümündeki rolüne bakılarak PKK ile bağlarının boyutu ilk programında görülmektedir.
- PYD’nin PKK adını daha sonra siyasi programından tamamen çıkarmasına rağmen gerçek hayatta ve basında yaptığı siyasette PKK ile bağlarını kopardığını asla doğrulamaya çalışmamıştır.
- Programlarında açıkça Suriye ve Kürt meselesine odaklanmasına rağmen gerek muhalefet gerek rejim kontrolündeki bölgeler olsun örgütün Suriye’ye ilişkin faaliyetleri ve çalışmalarının bu konudan oldukça uzak kaldığı görülmektedir.
- Demokratik bir Suriye devleti ve toplumu için çabalaması gereken bir Suriye partisi olmasına rağmen örgütün Türkiye ve Türk hükümeti düşmanlığı Suriye rejimine olan muhalefetinden çok daha fazla olduğu açıktır.
- PYD’nin yaptığı muhalefet ayrımı, muhalefetin Suriye rejimiyle değil Türkiye ile olan ilişkilerine dayanmaktadır. Örgütün programına göre Suriye rejimine uzaklığı veya yakınlığına bakılmaksızın Türkiye’ye yakın olan muhalefet örgüte uzak, Türkiye’ye uzak olan muhalefetse örgüte yakındır.
- Örgütün fiilen ve teorik olarak Suriye sahasına dönmesi ve kısmen de olsa PKK ile bağlarını kesmesindeki en büyük dayanak Amerika’nın baskısıdır. Amerika’nın bölgedeki yeni ortaklarını koruması bekleniyor. Ancak bu baskının başarılı olması –daha önce belirtilen– daha büyük anlaşmazlıklara yol açıyor. Başarısız olma ihtimali ise şimdilik başarılı olma ihtimalinden daha büyük görünüyor. Ancak başarılı da olabilir.

Dip notlar

- ¹ PYD'nin Programı, PYD Beyannameleri, Azadi Matbaası, Kasım 2003, s. 30-32-39.
- ² Aynı kaynak, s.1.
- ³ Aynı kaynak, s.7.
- ⁴ Aynı kaynak, s.4.
- ⁵ Aynı kaynak, s. 61-62.
- ⁶ Aynı kaynak, s. 74.
- ⁷ PYD'nin Programı, s. 103-104-105.
- ⁸ Aynı kaynak, s. 112.
- ⁹ Aynı kaynak, s. 4, 6. Söz konusu terim kitapta birçok yerde geçmektedir. Sayfa numaraları sadece örnek olarak verilmiştir.
- ¹⁰ PYD kuruluş toplantısı kararları, PYD beyannameleri, ikinci kitap, Azadi Matbaası, Ekim 2003, s. 2.
- ¹¹ Aynı kaynak, s. 5
- ¹² Aynı kaynak, s. 5.
- ¹³ Aynı kaynak, s. 7.
- ¹⁴ Aynı kaynak, s. 9.
- ¹⁵ PYD'nin siyasi programı ve içtüzüğü, PYD yayınlarından, 6. Kitap, 1.Baskı, Nisan 2007,s. 6.
- ¹⁶ Aynı kaynak, s. 7.
- ¹⁷ Aynı kaynak, s. 20.
- ¹⁸ Aynı kaynak, s. 21.
- ¹⁹ Aynı kaynak, s. 27.
- ²⁰ Aynı kaynak, s. 34.
- ²¹ Aynı kaynak, s. 37.
- ²² Aynı kaynak, s. 47.
- ²³ Aynı kaynak, s. 54.
- ²⁴ Aynı kaynak, s. 60.
- ²⁵ Aynı kaynak, s. 28.
- ²⁶ Aynı kaynak, s. 63.
- ²⁷ 16.06.2012 tarihinde Kamışlı'da düzenlenen beşinci olağanüstü toplantısında kabul edilen PYD'nin siyasi programı ve içtüzüğü, s. 43.
- ²⁸ Aynı kaynak, s. 45.
- ²⁹ Aynı kaynak, s. 50-51.
- ³⁰ Aynı kaynak, s. 44.
- ³¹ Aynı kaynak, s. 61.
- ³² 20-21 Eylül 2015 tarihinde düzenlenen altıncı toplantısında kabul edilen PYD'nin siyasi programı ve içtüzüğü, PYD medya merkezi yayınları, s. 14.
- ³³ Aynı kaynak, s. 54.
- ³⁴ Aynı kaynak, s. 47.
- ³⁵ PYD resmi internet sitesi, PYD yedinci olağan toplantısı kapanış bildirisi, 29/9/2017, bağlantı adresi: <http://pydrojava.net/arabic/archives/25163>
- ³⁶ Salih Müslim'in Kürt haber sitesi için yaptığı açıklamalar, 2012-2013.
- ³⁷ Reuters, Amerika'nın önderliğindeki koalisyon yeni bir Suriye gücü ortaya çıkarmaya çalışıyor, Türkiye öfkeli, 14/1/2017, bağlantı adresi : https://ara.reuters.com/article/ME_TOPNEWS_MORE/idARAKBN1F3003

³⁸ Bkz: Afrin’den cezaevi mücadelesine selam, Hawar Haber Ajansı, 8/4/2017, bağlantı adresi : <https://goo.gl/URbQcw>

Türkiye ve Bakur’da tutuklu siyasetçiler açlık grevini sürdürüyor, PYD, bağlantı adresi: <https://goo.gl/YEkwa8>

³⁹ Bkz: Kobani referandumda “hayır” diyerek Bakur’a destek verdi, Hawar Haber Ajansı, 14/4/2017, bağlantı adresi: <https://goo.gl/2usDYm>

⁴⁰ Bkz: Afrin’deki gazeteciler: Erdoğan terörü bizi korkutamaz, Hawar Haber Ajansı, 29/4/2017, bağlantı adresi: <https://goo.gl/xRpoV6>

bağlantı adresi: Terör yok edilmeye Ankara’dan başlanmalı, PYD, bağlantı adresi: <https://goo.gl/wdyxNX>